

Izдавач: JU Nikšićko pozorište
 Pozorišni savjet: Goran Jevrić (predsjednik),
 Milan Vico, Šimo Trebišanin, Tanja
 Perišić, Boško Raičević
 DIREKTOR: Zoran Bulajić
 Umjetnički direktor: Jelena Nenezić
 Urednik: Slavkojka Marojević
 Uređuje: Redakcijski kolegijum
 Tehnička obrada teksta: Lidiya Janičić, Marija
 Kasom i Andrijana Jovović

Lektor: Zorica Žeković
 Adresa: Njegoševa 19,
 81402 Nikšić,
 Crna Gora
 Telefon/Fax: 083 214 353
 Služba marketinga: 083 213 566
 Bilateralnica: 083 214 393
 E-mail: pozoriste-nk@cq.yu
 Internet: www.niksickepozoriste.com

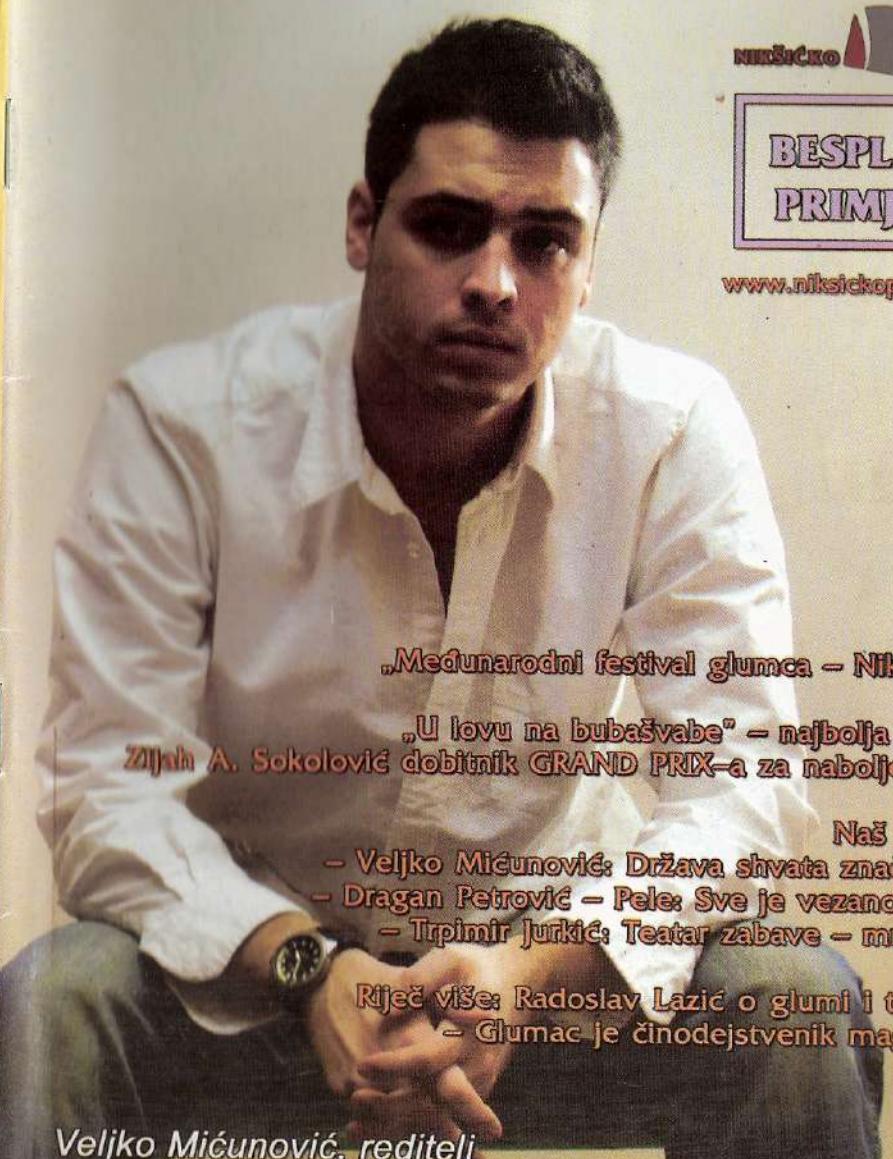
Pozorište

Broj 10. Godina 52. April 2008. godine

NIKŠIĆKO POZORIŠTE

BESPLATAN
PRIMJERAK

www.niksickepozoriste.com

„Međunarodni festival glumca – Nikšić 2008”

„U lovu na bubašvabe” – najbolja predstava
Zijah A. Sokolović dobitnik GRAND PRIX-a za naboljeg glumca

Naš intervju...

- **Veljko Mićunović:** Država shvata značaj kulture
- **Dragan Petrović – Pele:** Sve je vezano za novac
- **Trpimir Jurkić:** Teatar zabave – mrtav teatar

Riječ više: Radoslav Lazić o glumi i teatrologiji
 – Glumac je činodejstvenik magije teatra

Veljko Mićunović, reditelj

Časopis „Pozorište“ i u ovom (desetom) broju, od prve do posljednje stranice, bilježi teme koje govore o glumcu i glumi kao jedinoj živoj umjetnosti. Na tom teorijskom, ali i praktičnom postulatu utemeljen je i „Međunarodni festival glumca“, koji već treći put zaredom u Nikšiću na pijadestal stavlja „njegovo visočanstvo“ glumca. Glumac je na tronu još od Antike, a jedna vatra pozorišta i oganj duha začeli su se baš ovdje u Nikšiću, na prostoru koji je iznjedrio brojne stvaraoca. Oni su u svijet ponijeli „potrebu za igrom“ i slavu. Njihov grad, oslanjajući se na bogastvo tog umjetničkog dara okuplja pozorišne stvaraoca, one koji su na južnoslovenskim prostorima davno stekli moć divljenja, ali i one koji su svojim prvim umjetničkim izrazima skrenuli pažnju i upisali se na listu najboljih. I jednima i drugima pozorište je ljubav, ma gdje oni bili i kako se osjećali. Neki od njih tumačili su klasičnu, a neki savremenu literaturu. Svako na svoj osoben način, dajući festi-

valu posebnu koncepciju i poetiku koja već služi kao uzor. A uzor može biti nešto samo ako je jedinstveno i neponovljivo. Nikšićki Festival to i jeste, ne samo po svojoj koncepciji, već i po pratećim sadržajima koji su taj pozorišni događaj izjednačili sa naukom.

Otuda valjda i „plamen i oganj duha“ u Nikšiću i to na festivalu koji njeguje manje pozorišne forme. Ta festivalska koncepcija nije rađena namjerno, nego iz nužde. Za utjehu ili razmišljanje svejedno, konstatacija: To je još jedna potvrda da se u posebnim okolnostima dešavaju rijetkosti i osobenosti. Nikšićki Festival i „Nikšićko pozorište“ pokazali su se, upravo, posebnim. Potvrdili su to i glumci i reditelji i teatrolozi i kritičari i novinari. O stavu publike da i ne govorimo. Bez razlike, oni su dijelili isto mišljenje: „Ovome gradu je potrebna pozorišna scena“.

Sada je valjda svima jasno – u toj namjeri nema dvoumljenja! Pitanje je samo vremena kada će svjetla scene biti uključena. Autor ovog teksta ne želi da vjeruje da ta svjetla neće biti upaljena za jubilej – 125. godina „Nikšićkog pozorišta“ (čitaj februar 2009. godine). To se mora desiti, ako ni zbog čega drugog, ono zbog činjenice da je ovaj grad svojim pozorišnim Festivalom postao centar kulturnih dešavanja Crne Gore, uprkos ambijentalnim okolnostima. Te vrijednosti su sasvim dovoljne za početak nečeg što nazivamo „hram pozorišta“, u kojem će duhovna baklja obasjavati i okupljati one koji u univerzalnosti traže ljestvu i smisao ljudskog bitisanja. A pozorište kao umjetnost to jeste odvajkada i biće. U to nema sumnje!

Erakoviću nagrada "Veljko Mandić"

Uručenjem nagrade "Veljko Mandić" za doprinos u pozorišnom stvaralaštву za 2007. godinu poznatom crnogorskom reditelju Blagotu Erakoviću obilježen je Dan "Nikšićkog pozorišta" (16 februar). Iste večeri na Sceni 213, predstavom "Medvjed" (KUD "Franc Prešern" – Ljubljana, Slovenija) počeo je "Međunarodni festival glumca – Nikšić 2008".

Obrazlažući odluku žirija, predsjednik Veselin Radunović je rekao da je Erakovićev stvaralački rad odavno elaboriran i visoko vrednovan, jer je svojim rječima i djelom pokazivao i dokazivao da je Cma Gora jedinstven kulturni prostor.

„Eraković je bard crnogorske pozorišne i umjetničke scene, jer gdje god da se pojavi 'pjeva' o crnogorskoj umjetnosti i Crnoj Gori. Diplomirao je režiju u Beogradu, a na umjetničkoj i pozorišnoj sceni prisutan je četrdeset godina. Autor je oko stotinu pozorišnih predstava i multimedijalnih projekata. Režirao je domaće i svjetske klasične, kao i savremene dramske pisce. Vrlo je zaslужan za aktualizaciju i revalorizaciju crnogorskog dramskog baštine, te afirmaciju crnogorskog glumišta i mnogih drugih aktera, bez kojih pozorišna predstava, kao umjetnički čin, ne može na pravi način da funkcioniše. Eraković je dobitnik svih značajnih priznanja u Crnoj Gori, od onih esnafskih do onih najviših državnih, kao što je Trinaestostuljska nagrada“, naveo je Radunović.

Zahvaljujući žiriju i „Nikšićkom pozorištu“ na značajnom priznanju, Eraković je podsjetio prisutne na lik i djelo velikana crnogorskog glumišta Veljka Mandića, koji je kod njega i otkrio talent za teatarsko stvaralaštvo. Eraković je naglasio da

ime koje nosi ovo visoko priznanje, kod njega uspostavlja dodatne kriterijume i obaveze.

Uručujući nagradu Erakoviću i proglašavajući Festival otvorenim, predsjednik Opštine Nikšić i Organizacionog odbora Festivala Nebojša Radojičić je podsjetio na višedecenijsku tradiciju pozorišnog djelovanja u Nikšiću. „Siguran sam da će sedam predstava iz takmičarskog dijela, kao i poznata imena ex jugoslovenskog teatra učiniti da i ovogodišnja teatarska smotra dostigne visok nivo. To će doprinijeti razvoju pozorišne umjetnosti u Nikšiću i Crnoj Gori. Izuzetna nikšićka publika znaće da podrži Festival i ohrabri naša nastojanja da ovaj grad postane centar pozorišnog života u Crnoj Gori“, rekao je Radojičić.

U pozdravnoj riječi, predsjednik Pozorišnog savjeta Goran Jevrić je podsjetio na mnoge generacije kulturnih poslenika i poštovalaca pozorišne umjetnosti, koji su sa velikim entuzijazmom stvarali teatarsku kulturu čija magična moć u Nikšiću traje već 124 godine. Jevrić je naglasio da je „Nikšićko pozorište“ u minuloj godini ostvarilo pedeset predstava, od kojih je dvadeset izvedeno van Nikšića i Crne Gore. „Između dva Festivala 'Nikšićko pozorište' je imalo tri premiere i učestvovalo je na sedam međunarodnih festivala. Dobitnik je dvije značajne festivalske nagrade, a u prošloj godini je pokrenulo Studio glume, sa intencijom za osnivanjem svog glumačkog ansambla“, rekao je, između ostalog, Jevrić.

Sedam predstava u konkurenciju za nagradu

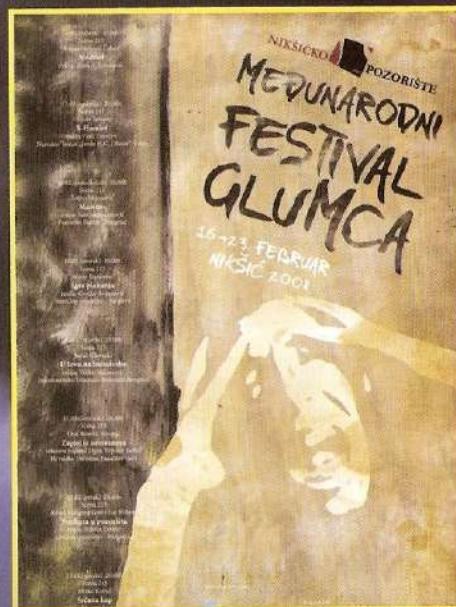
VJEŠTINA I UMJEŠNOST GLUME

„Međunarodni festival glumca – Nikšić 2008“ od 16. do 23-eg februara okupio je pozorišne stvaraoca iz šest država: Slovenije, Hrvatske, Makedonije, Srbije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore. Raznovrsni festivalski repertoar, od Šekspira i Čehova do mlađih dramskih pisaca pokazao je svu vještina i umjetnost glume, koju je oko dvije i po hiljade gledalaca sa oduševljenjem prihvatile. I ovog puta, kao i lane, na nikšićkom Festivalu ogledane su predstave manjih formi, zbog ograničenih tehničkih uslova Scene 213. No, predstave tzv. manjih formi upravo afirmišu glumca kao osnovu dramskog stvaralaštva i pozorišne umjetnosti. U tome i jeste specifičnost Festivala u Nikšiću, na osnovu čijih vrijednosti u okruženju se već rade slične teatarske smotre.

U konkurenciji za nagrade nastupilo je sedam predstava: „Medvjed“ (KUD „Franc Prešern“ – Ljubljana, Slovenija), X – Hamlet (NUCK – Naroden teatar „Jordan H.K. Džinot“ - Veles, Makedonija), „Maestro“ (Pozorište „Slavija“ - Beograd, Srbija), „Igra plakanja“ (Narodno pozorište Sarajevo, Bosna i Hercegovina), „U lovu na bubašvabe“ (Jugoslovensko dramsko pozorište, Beograd, Srbija), „Zapis iz nevremena“ (Hrvatsko narodno kazalište – Split, Hrvatska), „Predigra u pozorištu“ (Gradsko pozorište Podgorica, Crna Gora). Van konkurencije u čast nagrađenih izvedena je predstava „Srčana kap“ (Nikšićko pozorište).

Žiri u sastavu: Dragica Tomas, (predsjedni-

ca), Balša Brković, Marko Kovačević, Aleksandar Milosavljević i Andro Martinović (članovi), nakon različitog viđenja je odlučio da GRAND PRIX za najbolju predstavu dodjeli komadu Jugoslovenskog dramskog pozorišta „U lovu na bubašvabe“. Bardu ex jugoslovenskog glumišta Zijahu Sokoloviću pripala je nagrada GRAND PRIX za najboljeg glumca. GRAND PRIX za najbolji partnerski odnos na sceni dodjeljena je Nataši Ninković i Dragunu Petroviću – Peletu. Glumcu Erminu Sijamiji iz Sarajeva pripao je GRAND PRIX za najbolju epizodnu ulogu, a Specijalnu nagradu žiri je dodijelio Trpimiru Jurkiću iz Splita.

Odluka i obrazloženje žirija

POZORIŠNA SVETKOVINA ZA PAMČENJE

Treći „Međunarodni festival glumca“ u Nikšiću završen je 23 februara svečanim uručenjem nagrada Zijahu Sokoloviću, Nataši Ninković i Dragunu Petroviću – Peleu, Erminu Sijamiji i Trpimиру Jurkiću. Izuvez Veljka Mićunovića, reditelja, i Melihe Čilimković PR menadžera „Narodnog pozorišta“ iz Sarajeva, čijem glumcu je pripala nagrada za najbolju epizodnu ulogu u predstavi „Igra plakanja“, laureati nisu došli da prime nagrade zbog obaveza koje su te večeri imali, ali su „Nikšićkom pozorištu“ i publici poslali telegrame zahvalnosti.

Predsjednik žirija Dragica Tomas saopštila je odluku i obrazloženja žirija za dodjelu nagrada ovogodišnjeg Festivala. GRAND PRIX za najbolju predstavu pripao je pozorišnom komadu „U lovu na bubašvabe“, koji je režirao Veljko Mićunović, u produkciji Jugoslovenskog dramskog pozorišta iz Beograda. Ta predstava je na Festivalu glumca dobila najveće priznanje za čvrst i dosljedno proveden koncept, počevši od adaptacije teksta do promišljenog rada sa glumcima, što je omogućilo da se ostvari čitav dijapazon upečatljivih kreacija. GRAND PRIX za najboljeg glumca žiri je jednoglasno dodjelio Zijahu Sokoloviću iz predstave „Medved“. Sokolović je u produkciji KUD-a „Franc Prešern“ iz Ljubljane (Slovenija) i režirao tu jednočinku, a titulu najboljeg glumca dobio je za upornost u scenskom traganju i maestralnu harmonizaciju u korištenju izražajnih sredstava koja afirmišu sve glumačke moći na takav način da i sam glumac postaje savršeni instrument. GRAND PRIX za najbolji partnerski odnos na sceni pripao je Nataši Ninković i Dragunu Petroviću – Peletu iz predstave „U lovu na bubašvabe“, koju je režirao Veljko Mićunović, u produkciji Jugoslovenskog dramskog pozorišta, Beograd (Srbija). Ninkovića i Petrović su tu nagradu dobili za postignuto saglasje sa dramskom situacijom u tragičkim i komičkim elementima, čime su bili savršeni glumački par. GRAND

PRIX za najbolju epizodnu ulogu osvojio je Ermin Sijamija u predstavi „Igra plakanja“, režija Gorčin Stojanović, produkcija Narodno pozorište, Sarajevo (Bosna i Hercegovina). Sijamija je to značajno priznanje dobio za preciznu, iznijansiranu i duhovitu multiplikaciju niza epizodnih uloga. Specijalna nagrada žirija pripala je Trpimiru Jurkiću za toplu, nadahnutu i sceniski kultivisanu interpretaciju omaža posvećenog osobenoj i vanserijskoj ljestnosti don Branka Sbutegu u predstavi „Zapis iz nevremena“, produkcija Hrvatsko narodno kazalište, Split (Hrvatska).

Nagrade je uručio predsjednik Opštine i Organizacionog odbora Festivala Nebojša Radojičić. Proglašavajući osmodnevnu pozorišnu svetkovinu zatvorenom, Radojičić je najavio da će „Nikšićko pozorište“ dogodine glumce dočekati u novoj zgradi, što su učesnici smotre, ali i publika pozdravili burim aplauzom.

Riječ dobitnika nagrada na Festivalu

Nagrada zaustavlja prolaznost

Veljko Mićunović

(reditelj komada „U lovnu na bubašvabe“, GRAND PRIX za najbolju predstavu)

....Ovo je velika noć za mene. Kada je prva nagrada onda je i najznačajnija. Drago mi je što dolazi iz Nikšića, grada u kome je rođen moj otac. Za ovu nagradu je bitna i činjenica da je našu predstavu publike odlično prihvatile, a tako je ocijenio i žiri. Dakle, imao sam sreću da sam uradio komad koji je pomirio publiku i kritiku. Grand Prix za najbolju predstavu je priznanje za sve nas koji smo radili na ovoj predstavi, dok druga nagrada – Grand Prix za najbolji partnerski odnos na sceni je isključivo doprinos glumaca... Iz Nikšića odlazim sa posebnim zadovoljstvom, jer su 'bubašvabe' dobile nagradu u jakoj konkurenciji, gde su bila velika glumačka i rediteljska imena".

Zijah A. Sokolović

(reditelj i glumac u predstavi „Medvjed“, dobitnik GRAND PRIX za najboljeg glumca)

„Hvala za nagradu koja zaustavlja prolaznost i svakog glumca čini polu besmrtnim. Čast mi je nositi nagradu vašeg Festivala. Žao mi je što večeras ne mogu primiti nagradu, jer igram 1.500-ti put svoga 'Glumca', jer sam bolestan od realnosti. A kada igram, ja se jedino tako liječim. Teatar je lijek za svakodnevnicu", navodi se u telegramu Sokolovića.

Riječ dobitnika nagrada na Festivalu

Veljko Mićunović

Zijah A. Sokolović

Trpimir Jurkić

Trpimir Jurkić
(autor i glumac predstave „Zapis iz nevremena“ dobitnik Specijalne nagrade)

....Baš večeras igram 'Zapis iz nevremena' u katedrali Svetog Tripuna u Kotoru. Evo me, dakle na izvoru, tamo odakle je sve krenulo, u divnoj katedrali koja je još jedno od djela i ostavštine don Branka Sbuteg...

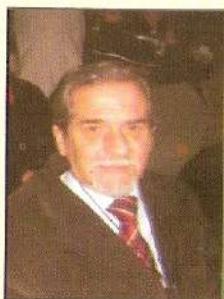
Iskreno dirnut svim onim što sam doživio na ovoj maloj turneji, divnom prijemu publike, ja vam od srca zahvaljujem. Vjerujte, nikad u ovoj predstavi, do Nikšića, nisam doživio aplaže na otvorenoj sceni.

Još jednom hvala divnoj publici, žiriju i svima koji rade na Festivalu. Učinili ste mi veliku čast i radost ovom nagradom", poručio je u telegramu Jurkić.

Utisci sa Festivala

NIKŠIĆKI FESTIVAL

Otpovnik poslova ambasade
Republike Makedonije
Mijomir Ristovski

„Međunarodni festival glumca“ u Nikšiću je vrlo značajan kulturni događaj ne samo za Crnu Goru, već i za cijeli region. Svi nje-govi sadržaji znače obogaćenje društva gdje se ta smotra dešava. Kulturna

saradnja je univerzalna saradnja, i kada se radi o našem regionu ona ima veliki značaj, tim prije što se ljudi sa ovog prostora dobro razumiju i sličnog su mentaliteta. Tako postoji velika bliskost između Crne Gore i Makedonije i, uslovno rečeno, naših različitosti, našeg makedonskog južnjeg položaja i crnogorske planinske intelektualne duhovnosti. To je jedna izvanredna podloga za razmjenu programa. Prenjeću utiske sa vašeg festivala u moju državu. To mi je dužnost, pogotovo kada za to ima suštinske osnove, a to je upravo nikšićki Festival“.

Ambasador
Bosne i Hercegovine
Branimir Jukić

„Čestitam Nikšiću na obnovi festivala koji je posvećen glumu. Upućujem čestite 'Nikšićkom pozorištu' koje je 'mladić' od 124 godine. Nikšićki Festival može biti primjer kako se rade festivali. Teatri iz Crne Gore su gostovali u Bosni i Hercegovini, a kod vas gostuju naše pozorišne kuće. Dužnost nam je da tu saradnju intenziviramo, jer ja lično Crnu Goru ne doživljavam kao inostranstvo, jer smo sličnog mentaliteta i, hvala Bogu, još uvijek nam ne trebaju prevodioci“.

Utisci sa Festivala

ZNAČAJAN ZA REGION

Blagota Eraković
(selektor i umjetnički direktor Festivala)

„Ovogodišnja konцепција 'Međunarodnog festivala glumca' zasnovana je na namjeri da se tokom sedmodnevne teatarske smotre u Nikšiću pokaže vještina i umjetnost glume u svim okolnostima. Otud i raznovrstan repertoar, od Šekspira i Čehova do mlađih dramskih pisaca. Prilikom selekcije predstava za ovogodišnji program, morao sam da odbijem nekoliko izuzetnih komada, koji su zahtijevali tehnološki pristup, a Scena 213 ne pruža te uslove. Radilo se o predstavama koje su sofisticirane pod uticajem savremenih medija – televizije, filma i videa i zahtijevaju izuzetnu tehničku pažnju. Radene su na Senekinoj osnovi da je 'pozorište jedna daska i jedna strast'. Mi u Nikšiću, nažalost imamo malu scenu, a veliku volju i strast. Sa postojećim uslovima uradili smo puno, jer nikšićki festival već ima odjeka u regionu. Po ugledu na naš 'Međunarodni festival glumca' već se u Bosni i Hercegovini osnivaju njihovi (državni) festivali glumca. Mi smo, eto 'uhvatili voz' i napravili međunarodni festival. Nadam se da ćemo uskoro u novim uslovima imati i internacionalni festival glumaca.“

Ovogodišnji Festival u Nikšiću daće odgovor na mnoga aktuelna pitanja. Jedno od njih je: Da li je Festival bogatstvo ili degradacija kulturne scene u Crnoj Gori? Na našem Festivalu biće prilike da se raspravlja o mnogim stvarima koje su bitne za Nikšić i Crnu Goru... Naša države se, nakon obnove nezavisnosti, nije snašla na pravi način kada su kultura i njene reforme u pitanju. Zato će teme simpozijuma obogatiti ideje da se konačno u Crnoj Gori napravi nacionalna strategija i zakon o kulturi...“

Utisci sa Festivala

FESTIVAL

Prof. dr Radoslav Lazić

"Međunarodni festival glumca" u Nikšiću se promoviše kao značajna međunarodna institucija. Ove godine je otvoren na najbolji način predstavom Zijaha Sokolovića, koja može da bude

prikazana na svakom evropskom festivalu kao vrhunsko dostignuće. Ono što je mene posebno oduševilo na ovom festivalu je recepcija predstava. Nikšićka publike je veoma kultivisana, pažljiva, gostoljubiva i sa puno razumijevanja. Krajnji cilj svakog pozorišnog čina je recepcija. Zapravo, festival postoji radi publike. Nikšić ima potrebu za formiranjem jednog samog repertoarskog pozorišta. Scenski dispozitiv Scene 213 može da odgovori na potrebe savremenih komada, dok se ne dogodi izgradnja pozorišta za XXI vijek. Kada dobijete pozorišnu zgradu, nadam se da će Nikšić nakon kriznih vremena biti jedan urbani grad, grad u ekspanziji, koji će imati potrebu za pozorištem kao središtem kulture, umjetnosti i nauke."

**MARKO KOVACHEVIĆ
(član žirija)**

.... Po onom što je formalno prisutno na Festivalu, vidi se da je dominantna glumačka igra. Ono što je posebno zanimljivo su okrugli stolovi, koji su vrlo otvoreni. Nijesu apsolutno formalno polemičkog karaktera. Naprotiv, vrlo su inspirativni i analitični. To je jedna od najvećih vrijednosti Festivala".

Utisci sa Festivala

od koga se uči

Dragica Tomas (predsjednik žirija)

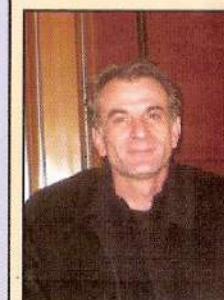
"Međunarodni festival glumca" ima velikog odjeka, ne samo za pozorišno stvaralaštvo u Crnoj Gori, već i u regionu. To se najbolje vidi po tome što on okuplja eminentne pozorišne ličnosti, teatrologe, kritičare, novinare kao i druge ljudе koji se bave estetikom pozorišta. Festivalu se, naročito, ne može dati primjedba u njegovom organizacionom smislu. Ne može se prenebregnuti gostoljubivost i srdačnost direktora

Zorana

Bulajića, koji je dobro 'zaronio' u srž pozorišta i koji ovaj Festival zadržava. U tome mu svesrdno pomaže Goran Jevrić svojim idejama i željama da ovaj grad preraste u kulturni i naučni centar Crne Gore. I drugi ljudi koji rade u pozorištu zaslužuju divljenje, jer su svom poslu predani do kraja. Posebna je priča selekcija Festivala, jer je Blagota Eraković napravio odabir predstava u kojima su glumci centar zbivanja na sceni. I to je onda festival u pravom smislu te riječi. Stoga me ne čudi oduševljenje gostiju, ali i njihovo iznenadjenje. Nikšićki Festival je jedan monumentalni projekt od koga se mnogo može naučiti".

Izudin Bajrović (glumac)

"Festival mogu prepoznati po predstavi koju smo mi izveli i koja je prošla u sjajnoj atmosferi, u prepunoj dvorani. Publika je vrlo pažljivo pratila 'Igru plakanja'. Ako je to pravilo Festivala, onda se radi o sjajnoj tetarskoj smotri i o divnom događaju za ovaj grad".

Utisci sa Festivala

PUBLIJKA

mr Branka Tanasijević (sociolog)

„Međunarodni festival glumca“ je učinio da u hladnim februarskim danima Nikšić ponovo postane centar kulturnih dešavanja. Scena 213 nije bila dovoljna da primi sve one koji su imali potrebu da ovaj kulturni događaj pretvore u svoj estetski doživljaj.

Nikšićka pozorišna publika nije publika u nastajanju, ona ima višedecenijsku tradiciju u tom smislu. Ima izgrađene kriterijume vrijednosti, zna da učestvuje, procjenjuje, kritikuje, podržava i nagrađuje. To je publika koja ima stila, koja zna da ostvari interakciju sa scenom, zna da uživa, publika kojoj je potrebno pozorište.

Festival je ponudio elitne sadržaje, predstave sa izuzetnim rediteljskim i glumačkim ostvarenjima, sa sjajnom scenografijom, kostimografijom i muzikom.

Teme predstave se bave savremenim urbanim fenomenima kao što su: globalizacija, tranzicija, otuđenje, dosada, ambicija. U njima se do te mjere reflektuje način života modernog čovjeka da se često gubi granica između istine i igre, realnosti i glume. To otvara staru dilemu da li je istinski život upravo ono što vidi-mo na scenu, ili je naš život ustvari scena. Postavlja se pitanje - gdje počinje život, a gdje pozorište? U predstavama se smjenjuju, ili upredo egzistiraju ljubav i mržnja, strahovanje i nadanje, uspjeh i pad, komično i tragično, etičko i estetsko, dolazeće i odlazeće, dostojanstvo i poniženje, prošlost i sadašnjost, vrijeme i nevrijeme, borba i poraz, sloboda i manipulacija.

Ovaj Festival je omogućio Nikšićanima da još jedanput zadovolje svoju davno formiranu potrebu za pozorištem

Utisci sa Festivala

izgrađenih kriterijuma

**Ljiljana Matić
(PR „Narodnog pozorišta
Užice“)**

„Ovaj Festival je jako interesantan zbog predivnog odnosa publike prema pozorišnom činu. Ono što nosim kao poseban utisak sa ovog Festivala je fenomenalan prijem od strane njegovog organizatora. Ono što je na sceni je jedna kategorija, a druga je ono što nosi organizacija. Festivalski repertoar Blagote Erakovića je pravi. On je čovjek koji je oduševio ovdašnju publiku, a mediji su to podržali. Imate sve preduslove da postanete još značajniji nego što jeste. Još, kada dobijete prostor koji zaslужujete, onda neće biti nikakve sumnje da ovaj Festival bude internacionalni.“

**Veljko Mićunović
(reditelj)**

„Festival u Nikšiću je u odnosu na godinu dana ranije prosperirao, tako da se nadamo da će onaj naredne godine biti još bolji. Nikšiću je zaista potrebno buđenje u kulturnom smislu. Stranica je okrenuta...“

Drago mi je kada vidim koje predstave gostuju na nikšićkom Festivalu. To me je posebno obrazovalo, jer su se ovih dana okupila reprezentativna imena iz dobrih pozorišta. Nadam se da će 'Nikšićko pozorište' iz ove sale 'izaći' i dobiti scenu kakvu zaslужuje.“

Utisci sa Festivala

Fenomen

Profesor Zoran Koprivica

Izdvojio bih tri bitna segmenta ovogodišnjeg Festivala glumca. Prvi je vezan za njegovu besprekornu organizaciju. Zaslugu za to pripisujem upravi festivala i njenom direktoru Zoranu Bulajiću, koji su uspjeli da ga sa petostrukom, pa čak i deseterostrukom nižim budžetom od sličnih festivala u okruženju, organizaciono-koncepcionalno i profesionalno uzdignu i promovišu kao jedan od najznačajnijih kulturnih događaja u inače skromnoj kulturnoj produkciji Crne Gore. Drugi segment vezan je za fenomen tzv. okruglih stolova. Budući da pratim mnoge festivale, ne bez osnova, mogu da tvrdim da su oni postali prava festivalska institucija. Nigdje, i ni na jednom festivalu u bivšim jugoslovenskim republikama, pa čak ni na Sterijinom pozorju, okrugli stolovi nemaju ulogu i značaj simpozijuma. Nikšićki Festival glumca, očigledno, pokazuje da je i tako što moguće. Posebnu zaslugu za to, i ton svemu tome, ne samo na ovom festivalu, svojim profesionalnom odnosom, iskustvom, strpljenjem i, nadasve, teatrološkim znanjem daje medijator okruglih stolova Veselin Radunović. I, konično, ono zbog čega festivali i postoje – same pozorišne predstave. Jednako kao i prošle festivalske godine i ove je, selektor Blagota Eraković, pozorišni reditelj, odabrao iz produkcije u okruženju najbolje, sa izuzetkom jedne ili dvije predstave koje su za budžet festivala bile odveć skupe.

Poseban festivalski događaj bila je predstava 'Medvjed', rađena po poznatoj Čehovljevoj jednočinkini, u režiji i izvedbi Zijaha Sokolovića, sa sigurnošću i bez imalo pozorišnog zazora, želim da kažem, modernog Lorensa Olivijea ovih nama bliskih prostora. Kada vidite i čujete Zijaha Sokolovića na bilo kojoj pozorišnoj sceni, a tim više na Sceni 213, atributivna odrednica 'međunarodni', misleći pri tom na Nikšićki festival, gotovo da zasmeta. Stoga predlažem uvaženom selektoru Erakoviću da za naredni festival 'dovede' neku predstavu iz Austrije, Francuske, Japana, sasvim svejedno, te nas uistinu 'uvjeri' da je to 'međunarodni' festival. Za mene je Zijah Sokolović jednako crnogorski, kao bilo koji od naših značajnih glumaca. Na samom kraju, i ne bez razloga, i ne zbog nagrade predstavi 'Lov na bubašvabe', želim da ukažem na talent reditelja Veljka Mićunovića, koji je pored uzorne inscenacije, prvo na press konferenciji, a potom i na okruglom stolu, pokazao i uvjerio nas da je obrazovan mladi umjetnik, i po ko zna koji put dokazao, (što nekim treba da bude nauk), da jedno bez drugog ne ide: da biste bili dobar reditelj, morate prvo posjedovati talent, a potom ga razviti. Kod Veljka Mićunovića taj spoj je očigledan. Do sledećeg Festivala u NOVOJ ZGRADI Nikšićkog pozorišta !!!

Utisci sa Festivala

okruglih stolova

Petar Nikolić (apsolvent režije)

„Čitav Festival je jako bitan za Nikšić u jednom širem kontekstu – istorijskom i društvenom. On je bitan ne samo za ovaj grad i Crnu Goru već i za region, što se i pokazalo.

Ovih dana imali smo priliku da posmatramo izbor iz produkcije nekih prostora koji su ranije bili zajednički, a sada postaju međunarodni. Samim tim sastavlja se jedan mozaik i te predstave počinju da komuniciraju u svijesti publike kao jedna kompozicija koja nas je navikla da nekako postojimo u višeglasju i međusobnoj koordiniranosti...

Jedna vatra pozorišta, jedan plamen i oganj duha se založio baš ovdje u Nikšiću i svjedoči kako je ovaj grad bitan u prostoru kulturnog sadejstva. To je nešto što, svakako, treba njegovati i taj plamen jačati i pokazati da može da se izvuče iz onih vremena, sa jednim kulturnim opravkom, dogовором i mogućnosti da sebe sagledamo ponovo iz različitih uglova".

Trpimir Jurkić
(glumac)

.... Ovaj Festival, kako vidim iz knjižice je otvorio jedan od najvećih čarobnjaka monodrame sa ovih prostora – Zijah Sokolović. On bi zasigurno o tome mogao puno bolje govoriti nego ja, kao i o tome što je glumac u monodrami, šta je to kad je glumac sam na svijetu. Vaš Festival je upravo smotra glumačkog zanata i koncepcionali mi se veoma dopada.“ Petar Nikolić (apsolvent režije).

Odjeci glumačkog Festivala u Nikšiću

FESTIVAL KAO AKADEMIJA

„Ovogodišnji, treći 'Međunarodni festival glumca' je po opštoj ocjeni, nadvisio lani uspostavljene visoke kriterijume i postao svojevrsna pozorišna akademija, na kojoj su se susrela ne samo različita scenska rješenja, već su razmijenjena i naučna iskustva“, ocijenio je direktor „Nikšičkog pozorišta“ Zoran Bulajić na press konferenciji organizovanoj nakon zatvaranja Festivala. Prema riječima Bulajića osmodnevna teatarska smotra u Nikšiću, Pozorište je koštalo blizu šesdeset hiljada eura, što je u odnosu na festivalne iz okruženja neuporedivo manja cifra.

„Afirmaciji Festivala, kao i nastojanju 'Nikšičkog pozorišta' da konačno dobije svoju zgradu i obogati repertoar, poseban doprinos dali su novinari. Ohrabrujuće su i najave iz Vlade Crne Gore i Opštine Nikšić da će zgrada Doma vojske biti rekonstruisana u pozorište do idućeg februara, kada će se obilježiti 125 godina teatarskog života u gradu pod Trebjesom“, rekao je Bulajić. Nova

zgrada Pozorišta i scena će pružiti daleko bolje uslove od postojećih, tako da će „Nikšičko pozorište“ u svoj repertoar moći da uvrsti i predstave veće forme, što do sada nije bilo izvodljivo, jer

Scena 213 je ograničenih tehničkih mogućnosti. Novi uslovi će i „Međunarodnom festivalu“ otvoriti prostor za predstavljanje raznovrsnih i najsloženijih pozorišnih formi. Osim toga nova scena je i preduslov da „Međunarodni festival glumca“ preraste u internacionalnu smotru u pravom smislu te riječi. U novoj zgradi „Međunarodni festival glumca“ će okupljati pozorišne stvaraoci ne samo sa ex jugoslovenskih prostora, već i umjetnike iz cijele Evrope i svijeta. U tom ambijentu biće mjesta i za ansamble koji rade veće pozorišne forme i ne zahtijevaju kamernu scenu.

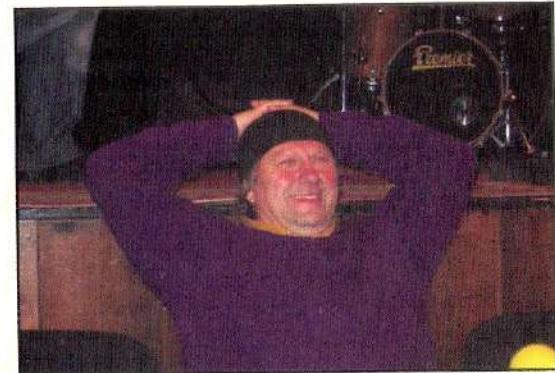
Hronika Festivala

"MEDVJED" postmodernistički komad

Slovenačkom predstavom „Medvјed“ KUD-a „Franc Prešern“ iz Ljubljane, rađenoj po tekstu Antona Pavlovič Čehova, a u režiji Zijaha A. Sokolovića počeo je u Nikšiću treći „Međunarodni festival glumca“.

Šala za džez kvartet i jednog glumca postavljena u deset slika je postmodernistički komad koji je oduševio publiku posebnim umjetničkim senzibilitetom u kompletnoj postavci. Bard ex jugoslovenskog glumišta Zijah Sokolović je, prema ocjeni teatrologa i kritičara, sa svojim огромnim darom i sluhom do perfekcije doveo moć igre da instrument postane glumac, a glumac muzički instrument. Uz Sokolovića, muzička ekipa: Primož Simončič (saksofon), Iztok Vidmar (bas gitara), Jelena Ždral (violina) i Marjan Stanič (bubnjevi) u ovoj jednočinki izrazili su tekst Čehova muzikom kroz elemente jednostavnosti i tragičnosti, a koji na kraju odišu duhovnošću. Idealan spoj muzike i teatarskog teksta u tom komadu, prema mišljenju profesora Zorana Koprivice zahtijeva jednu ozbiljnu analitičku studiju.

Istraživački motiv bio je prisutan i u samoj pripremi ove predstave, koju Sokolović vidi kao apstraktan korak u njegovom nastojanju da se u potpunosti okrene umjetnosti i zaboravi realnost. "Tada nastupa istraživanje, pa ga razu-

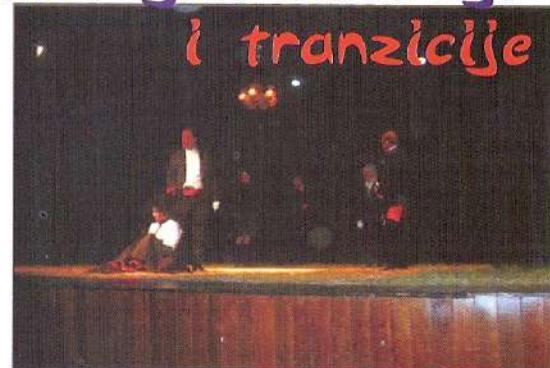

mije – razumije. To je uostalom cijena vremena u kojem živimo", kazao je Sokolović na press konferencije, koja je organizovana neposredno nakon festivalskog nastupa "Medvjeda".

Taj Sokolovićev rizik je imao smisla – nedvosmislena je ocjena učesnika okruglog stola, koji su "Medvjeda" vidjeli kao prekodiranje Čehovljevog dramskog predloška i uspostavljanje nove partiture kroz saglasje riječi i muzike. "To je škola u kojoj publika ima čas", smatra prof. dr Nenad Vuković, dok prof. dr Radoslav Lazic predstavu ocjenjuje kao estetski čin u koj se dramaturgija pretvara u koncertno izvođenje, koje zahtijeva naporan glumački metod. Otud onda nema mjesta za razmišljanje o odluci žirija, koji je jednoglasno Zijaha Sokolovića proglašio za najboljeg glumca Festivala.

Hronika Festivala

"X" poetika globalizacije i tranzicije

Drugi dan „Međunarodnog festivala glumca“ obilježila je predstava „X-Hamlet“ Naroden teatra „Jordan H.K. Džinot“ iz makedonskog grada Veles, koja „u duhu postmoderne poetike subverzivno preispituje aspekte globalizacije i tranzicije“.

Predstava rađena „u koraku sa savremenim tokovima i trendovima u pozorištu“ privukla je posebnu pažnju publike, koja je makedonskog „Hamleta“ vidjela kao neku vrstu eseja o tom djelu. „X“ je na Sceni 213 zaista pokazao i dokazao da je „ogledalo naše prirode“. Glumci Zoran Kutkov, Zorica P. Pančić, Milica Stojanova, Jordan Vitanov, Slobodanka Čičevska i Samoil Stojanovski odgovorili su zadatku reditelja Vasilija Zafirčeva i dramski predložak predstavili kao Hamleta koji se „odražava na sve nas“. „X - Hamlet“ rađen je kao svojevrstan „umjetnički protest usmjeren ka globalizaciji opšte misli koja je u suštini trula“, pa zbog toga „prerasta u tragediju o duhovnoj

smrti prije fizičke“. U svim segmentima predstava je pokazala teatarsku senzibilnost u kojoj su akteri prikazali izgled „muzejskog eksponata evropskog čovjeka“.

Postaviti „Hamleta“ integralno i nije izazov, tvrdi reditelj Zafirčev, jer mlada pozorišna publiku traži nešto više. Veličina klasične literature i jeste u univrezalnosti, za čija postmoderna tumačenja treba svakako imati granice, čulo se između ostalog na okruglom stolu kritike tog komada. Učesnici sesije pozdravili su koncept reditelja uz opasku da mnogi teatarski znakovi nijesu do kraja precizirani, a u teatru je neophodna preciznost. „Uvijek je rizik postaviti ovakve komade na scenu. Eksperiment je iigrati u ovakvoj sredini“, tvrdi jedan od aktera „X“ Jordan Vitanov.

Rizik i eksperiment se isplati, kako u nauci tako i u pozorištu, jer sa sobom nosi novinu. Ovog puta „X - Hamlet“ je bio teatarski ispričan na potpuno nov način.

Hronika Festivala

Maestralni nastup

Maestra

Nakon slovenačkog „Medvjeda“ i makedonskog „X-Hamleta“, nikšićka publika je, u okviru takmičarskog programa Festivala, bez daha odgledala i predstavu „Maestro“ (produkcija pozorišta „Slavija“ iz Beograda). Za taj komad tekst je napisao Željko Mijanović, po motivima filma Dejvida Memeta „Life in Theatare“.

U izvanrednoj rediteljskoj postavci Slavenka Saletovića, „pozorište u pozorištu“ su na maestralan način odigrali Milan Lane Gutović i Vuk Saletović. U prepunoj sali Scene 213 publika je uživala u komičnoj priči o dvojici glumaca, jednom na početku karijere i drugom na vrhuncu slave. Duhovita i razigrana priča sa puno ljubavi i emocija govori o pozorišnim temama i dilemama i „odmjeravanju snaga između pozorišnih generacija“. Mijanović je u tekstu ovog komada postigao „ono što nedostaje u stvarnosti - a to su ljubav i razumijevanje“.

Suvišno je govoriti o utiscima koji su gledao mogli ponjeti uživajući u bravurama Milana Laneta Gutovića. Ovog puta naglašavamo sjajan glumački izraz mladog Vuka Saletovića, koji je brilirao na sceni. Predstava odiše bogatom scenografijom i pažljivo odabranom muzikom, što sve zajedno daje jednu idealnu sliku i primjer kako se radi pozorišni komad ovog žanra.

Snažne emotivne projekcije, „Maestro“ je psiho drama, koja je prema ocjeni prof.dr Radoslava Lazića „estetsko čudo“, jer Lane i njegov mlađi kolega Vuk su ne odglumili već proživjeli predstavu. Profesor Siniša Jelušić smatra da predstava ima ključnu antitezu koja se odnosi na glumu i sam tekst. Književnik i publicista Balša Brković tvrdi da predstava „Maestro“ odslikava sve ono što se dešava iza scene, dok prof.dr Nenad Vuković smatra da je dovoljno to što Gutović izađe na scenu, jer sama njegova pojave izaziva aplauz i smijeh.

U tom ambijentu je ispraćen „Maestro“ na Festivalu u Nikšiću. Doživljen je kao komad koji eksplisitno govori o ljepotama i tragici glumačkog poziva, sa svim njegovim tragikama, uspjesima, neuspjesima i padovima, životnim tragedijama, ali i onim glumačkim.

„I jedna i druga tragedija u životu glumaca se prepliću i postaju samo jedno tkivo, jedna tragika - jedno zanimanje“, riječi su glumca Gutovića.

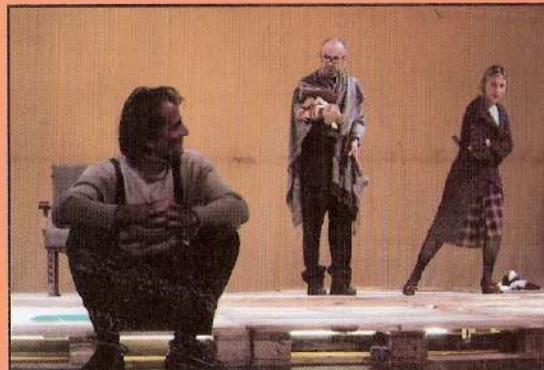
Hronika Festivala

UNUTRAŠNJI KRIK ZA SLOBODOM

Četvrti dan „Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2008“ obilježila je predstava „Igra plakanja“ Narodnog pozorišta iz Sarajeva. U ovom zanimljivom dramaturškom komadu na specifičan način su predstavljene sve „relevantne teme“ svakodnevnog bitisanja, u kojima Almir Imširević artikuliše unutrašnji krik za slobodom protiv svih vidova totalitarizma. U fantastičnim rediteljskim rezovima Gorčina Stojanovića dolaze do izražaja pišćeve idejne zamisli o čovjeku dostonog „normalnog življenja i angažovanja“.

Glumci Izudin Bajrović, Ejla Bavčić i Emin Sijamija u „Igru plakanja“ publici prezentuju ljubavnu priču, koja pruža različite podteme. Ta drama „podjednako participira našu prošlost i našu neveselu sadašnjost“, koje su pune „neuroza i kontraverzi vremena našeg bitisanja“. Zbog toga, nakon ovog komada publike ne može otici iz pozorišta ravnodušna, jer sa sobom mora ponijeti emocije, a to je i suština pozorišne umjetnosti.

Specifičnost ovog komada predstavljaju i scenski efekti: igre sjenki, muzika i svjetlo koji se pretapaju sa dramskim tekstrom i daju cjelebitu sliku identifikacije „pojava i ljudi koji nas okružuju“. Specifični efekti sjenke i svjetla, zbog ograničenih tehničkih mogućnosti Scene 213 nijesu potpuno

došli do izražaja. To je potvrdio i glumac Emin Sijamija, čije su fascinantne transformacije u različite likove oduševile kako publiku tako i žiri, koji je tom glumcu dodjelio GRAND PRIX za najbolju epizodnu ulogu.

„Igra plakanja“ je nesumnjivo značajan događaj na Festivalu, jer, između ostalog, tekst ima više slojeva i može se čitati iz različitih uglova“, mišljenje je prof.dr Siniše Jelušića. Sarajevska predstava, prema ocjeni mnogih analitičara, u potpunosti je odgovorila koncepciji Festivala, jer su u njoj prisutne značajne glumačke kreacije. Suza kao bitan scenski element ima u ovom komadu asocijativno i metaforičko značenje. Muzika na kraju daje efektno sredstvo, što uz glumačke izrade i svjetlosne efekte „Igru plakanja“ uvršćuje u precizno odradene pozorišne komade.

Hronika Festivala

TALENTI i obožavaoci

Sjajna izvedba predstave „U lovu na bubašvabe“ Jugoslovenskog dramskog pozorišta iz Beograda obilježila je peti dan „Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2008“.

Priča o poljskim umjetnicima, koji su napustili svoju zemlju i otišli u Njujork, kod nikšićke publike izazvala je buru emocija i gotovo da nije bilo scenskog pokreta koji nije propraćen aplauzom i smijehom.

Izvanrednim rediteljskim čitanjem teksta Januša Glogovackog „U lovu na bubašvabe“ prikazana je priča o emigrantima, potpuno svejedno da li su oni Poljaci ili neko drugi. „U lovu na bubašvabe“ je diplomski rad talentovanog reditelja Vejka Mićunovića, koji je, kaže, imao privilegiju da radi ovaj projekat sa poznatim glumcima: Dragom Petrovićem Peleom, Natašom Ninković, Miljanom Prljetom, Andelikom Simić i Markom Bačovićem. Ta ekipa je na veoma zanimljiv način i do perfekcije teatarski odradila „civilizacijski susret Istočnih Evropljana

sa Zapadom i njihovom sudbinom u tom svijetu“.

To što je publika u Nikšiću burno odreagovala, protagonisti su doživjeli kao odraz boljih prostornih uslova, što je podstaklo gledaoce na veću percepciju nego što je karakteristično za matičnu, kamernu scenu. Da je to tumačenje glumaca odraz njihove vrline pokazalo se odmah na Festivalu, kada je žiri ovom komadu dodjelio dvije nagrada: GRAND PRIX za najbolju predstavu i GRAND PRIX za najbolji partnerski odnos na sceni. Osim najboljih ocjena žirija, „U lovu na bubašvabe“ je teatarsko ostvarenje koje plijeni pažnju publike, ma gdje ona bila izvođena. Tome je, uz glumački senzibilitet, posebno doprinijela režija, koja je na festivalskom okruglom stolu okarakterisana kao eminentni umjetnički izraz. Reditelj Mićunović tvrdi da je u svom radu maksimalno posvećen publici, pri čemu joj nikako ne podilazi komercijalnim sadržajima. Naprotiv, iz njegovih rediteljskih rezova vidljiva su precizna rješenja koja pružaju fantastičnu kompoziciju, ocjene su teatrologa. Iz rediteljskih osnova prema tekstu upečatljiv je generacijski stav koji prevaziđa političke emigracije. Ta umjetnička videnja tragikomedije emigranata pokazuju svu svršishodnost predstave, a ona sa druge strane potvrđuje opravdanost postojanja Festivala u Nikšiću, koji je posvećen glumcu i njegovom ostvarenju.

Hronika Festivala

„Zapisi iz nevremena“

ZAPISI SRCA

Dokumentarna monodrama „Zapisi iz nevremena“, Hrvatskog narodnog kazališta iz Splita, izvedena je na Sceni 213 kao šesta predstava u zvaničnoj konkurenciji „Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2008“.

Tekstove iz knjige don Branka Sbutege izabrao je i izveo Trpimir Jurkić, koji je sa puno emocija nikšićkoj publici pokazao da se u ovoj predstavi, zaista, radi o „zapisima iz srca“. To je publika prepoznala i nagradila autora ovog komada izuzetnom percepcijom. Svaki segment u „Zapisima iz nevremena“ je drama za sebe i to ona drama koju čovjek „duboko proživljava“. Pozorište je, bez sumnje, tim komadom otvorilo prostor riječima Sbutege – istoričara umjetnosti, intelektualca i „posljednjeg katoličkog sveštenika iz Prčnja“. Otud i razmišljanja i stavovi publike da je ovo pozorišno ostvarenje svojevrstan omaž don Branku Sbutegi.

Nikšićki festival, „Zapisima iz nevremena“, potvrdio je još jednom svoju koncepciju o afirmisanju „umjetnosti glume i glumca, kao osnovne poluge dramske umjetnosti i pozorišta uopšte“. Glumac i reditelj Jurkić je potvrdio tu tezu, jer je svojim autorskim projektom pokazao do detalja umjetnost glume, a i monodrame kao žanra u pozorišnom stvaralaštву.

Dramaturško posmatranje univerzalnosti Sbuteginih misli, prema viđenju

dramskog pisca Marka Kovačevića, je scenski propovijed, u kojem personalitet nije izgubljen. Metafizička poniranja u „Zapisima iz nevremena“ za profesora Zorana Koprivica dala su izuzetnu boju predstavi koja nosi izuzetnu ekspresivnost i glumačku superiornost. I književnik Balša Brković smatra da je dramaturški posao u ovoj predstavi odlično uraden, a da je don Branko Sbutega bio istovremeno i dobar sveštenik i moćan promotor kritičkog duha. Poznati crnogorski reditelj Blagota Eraković tekst „zapis“ viđi kao traktat, a kao posebnost tog komada izdvaja glumački izraz Jurkića i njegovu fantastičnu govornu radnju, koja pokazuje nadmoćnost pozorišta.

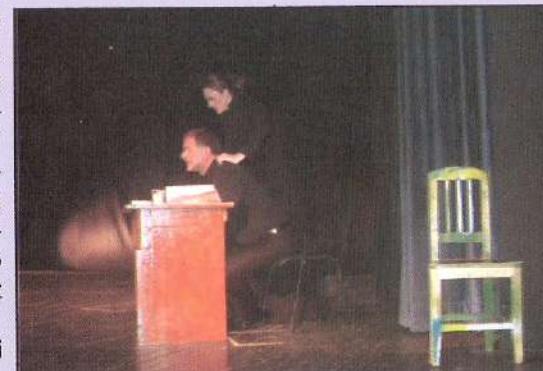
Ovakve ocjene „Zapisima iz nevremena“ nijesu dugo čekale potvrdu, jer je Jurkić na nikšićkom festivalu dobio specijalnu nagradu žirija, a tih dana upravo je gostovao sa „zapisima“ u kraju gdje je živio i stvarao don Branko Sbutega.

„Predigra u pozorištu“

Takmičarski dio programa „Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2008“ završen je predstavom „Predigra u pozorištu“ (produkcija Gradsko pozorište iz Podgorice).

Glumci

Dubravka Drakić, Maja Šarenac, Mladen Nelević i Dejan Đonović u ovoj tragičnoj komediji su ispričali priču o pripremama pozorišne predstave. Da li je zamisao reditelja Nikole Zavišića bila da ovim projektom demistifikuje fenomen glume i glumca – dobrom dijelu publike ostao je nejasan. Ovo, tim prije, što je publika prethodnih festivalskih dana odgledala drugačija ostvarenja i izraze. Vulgarne riječi, koje posebno dominiraju u kulminaciji dramaturške radnje, publika je različito prihvatala. Jedni su (ali manji broj) aplaudirali, a drugi su sa gorčinom prihvatali ono što su čuli. Percepciju publike nećemo komentarišati, ali bilježimo neka mišljenja koja idu u prilog opravdanju scenske postavke ovog komada: „Projekat je osmišljen u namjeri da se ogoli komunikacija u pozorištu i to ona koju gledalac

ne zna - odnosno, što se dešava prije nego se jedan pozorišni komad stavi na repertoar“.

Slična ocjena čula se i od pozorišnog kritičara i teatrologa Veselina Radunovića koji „predigru“ vidi

kao tragičnu komediju o pripremi pozorišne predstave. Protagonisti predstave: Mladen Nelević, Dubravka Drakić i Maja Šarenac kažu da su ovim pozorišnim komadom otvorili unutrašnji svijet svog zanata, odnosno da su demistifikovali odnose u pozorištu. U njihovu glumačku zrelost nije posumnjao ni apsolvent režije Petar Nikolić, rekavši da je kroz demistifikaciju izbjegnut teatralizam koji je obično, prema njegovoj ocjeni, naduvan. Slika jednostavnosti daje još veću obavezu u kreativnosti glumaca na sceni, u kojoj je vidljiva istina igre i dobre komunikacije između glumaca. Ovaj crnogorski projekat, uz makedonski „X- Hamlet“ i beogradskog „Maestra“, na festivalu u Nikšiću nije dobio ni jednu nagradu.

Sa simpozijuma „Crnogorska pozorišna scena i savremeni dramski tekst“

Pozorište je umjetnost kompromisa

„Crnogorska pozorišna scena i savremeni dramski tekst“ bila je tema simpozijuma održanog u okviru off programa „Međunarodnog festivala glumca-Nikšić 2008“. Zajednička ocjena učesnika bila je da je neophodno u Crnoj Gori osnovati studio ili institut za dramaturgiju. Uvodničar Goran Bulajić (poznati crnogorski reditelj) naglasio je da u teatrološkom i naučnom smislu istorija pozorišta u Crnoj Gori još uvek nije sistematizovana i obrađena kao posebno djelo, jer zahtijeva komparativan pristup. Podsjećajući na prve pozorišne institucije u Crnoj Gori (Teatar u Kotoru iz doba Napoleonove vladavine i Pozorište „Zetski dom“ na Cetinju), Bulajić je rekao da su se burna istorijska dešavanja na ovim prostorima direktno odražavala na status pozorišta, tako da je istorija crnogorskog teatra često pouzdani indikator opštih društvenih prilika.

„Danas u Crnoj Gori funkcionišu četiri pozorišta ('Crnogorsko narodno pozorište', Kraljevsko pozorište 'Zetski dom' na Cetinju, Gradsко pozorište u Podgorici i 'Nikšičko pozorište'), a postoje i oblici profesionalnog producentskog angažovanja pri Centrima za kulturu. Pozorišni amaterizam je nakon nekoliko godina 'anemije' vraćen vrlo zanimljivim ostvarenjima... Pozorišni festivali u Crnoj Gori su značajan dio ponude i imaju vidan uticaj na formiranje identiteta domaćeg stvaralaštva, dragocjene razmjene iskustava i plemenitog nadmetanja“, rekao je Bulajić. Osnovna odrednica savremenog pozorišta u Crnoj Gori, prema njegovoj ocjeni, je raznolikost i ona u pozitivnom i ona u negativnom smislu.

„Za relativno kratko vrijeme u crnogorskom pozorištu je urađeno mnogo, ali kao najživotnija umjetnost pozorište traži neka pravila igre i neku sigurnost da bi bilo slobodno. Sloboda je uviјek stvar kolektiva i utvrđenih pravila“, smatra Bulajić. Osvrćući se na teatrološku i književnu oblast sa podnaslovom „Savremena crnogorska drama“, Bulajić ocjenjuje da se

ona može tretirati na više načina, postavaljajući pitanje: Ko su savremeni crnogorski dramski pisci?

Da li oni rođeni u Crnoj Gori ili oni pisci koji žive u njoj? „Sve su ovo legalna pitanja koja pozorišna praksa ne dramatizuje i srećom ne tretira kao podzakonska akta. Pozorište je umjetnost kompromisa - svi dobri tekstovi su domaći“, poruka je reditelja Bulajića.

Reditelj Blagota Eraković je rekao da Crna Gora ima dvije hiljade godina teatarske tradicije zbog čega bi, prema njegovoj ocjeni, trebalo stvoriti nacionalnu strategiju u kulturi. Profesor Siniša Jelušić je istakao da su klasični tekstovi zapostavljeni u Crnoj Gori, ali se raduje što će ubrzo u Kotoru biti angažovan Festival antičke tradicije. Prema mišljenju profesora Aleksandra Saše Milosavljevića produkcijska pozorišta mogu da budu srećno rješenje, prije svega iz finansijskih razloga.

Teatrolog i dramski pisac Marko Kovačević, sa akademije u Sarajevu objasnio je da bi Centri za dramsku umjetnost na ovim prostorima stimulisali teatarsku produkciju, ali i proizvodnju dramskih tekstova. Prema mišljenju pozorišnog kritičara i teatrologa Aleksandra Saše Milosavljevića, Crna Gora bi trebalo da se odrekne stalno angažovanih ansambala i da pravi repertoarske planove. Većina učesnika u raspravi saglasila se da država malo ulaže u pozorište.

Sa simpozijuma „Festivali – bogatstvo ili degradacija kulturne scene u Crnoj Gori“

Festival

„Festivali – bogatstvo ili degradacija kulturne scene u Crnoj Gori“ radni je naslov drugog simpozijuma, koji je održan u okviru off programa „Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2008“. Poznati crnogorski kritičar i teatrolog Veselin Radunović je u uvodnoj riječi kazao da festival ima ishodište još u staroj Heladi. Uprkos toj činjenici o dugom postojanju te „svečane priredbe“ danas imamo u svijetu poražavajuću činjenicu „da vrhunsku umjetnost konzumira u prosjeku 3,5% stanovništva“ i to onog u razvijenom dijelu zemljine kugle. Ako se ti pokazatelji „prenesu na crnogorski ambijent“, onda imamo sliku, da na Cetinju „potrebu za vrhunskim umjetničkim ostvarenjima iskazuje“ oko pet stotina ljudi, u Podgorici do šest hiljada. U okruženju je, prema navodima Radunovića, nešto drugačja slika. U Zagrebu vrhunsku umjetnost konzumira oko pedeset hiljada, a u Beogradu blizu sto hiljada ljudi. Ocjena Radunovića je da festivali ne mogu biti zamjena za rad institucija kulture, ali su neophodni kao njihova „dopuna“ i presjek stanja savremene umjetnosti.

„Logična intencija razvijene države građanskog tipa bila bi da se ta posjećenost umjetničkim programima dugoročno uveća, bar za nekoliko procenata, jer festival je, sam po sebi, brend“ zaključio je Radunović. Naglašavajući finansiranje festivala kao osnovne teze za razgovor na simpozijumu, Radunović je postavio nekoliko pitanja: Da li država treba da izabere jedan, već postojeći festival i da ga u potpunosti finansira ili samo neke segmente različitih festivala? On se zapitao da li država treba da formira multimedijalni festival, na kojem bi bilo prezentovano stvaralaštvo iz svih oblasti umjetnosti ili da sve prepusti lokalnim zajednicama i institucijama kulture. Radunović je siguran u jedno: „Festival nikako ne smije biti zamjena ili surogat za rad institucija kulture za svakodnevnu i cijelogodišnju produkciju“. Oni su, prema njegovoj ocjeni, potrebni, čak neophodni, ali „nijesu šlag na torti, oni su tek jagoda na šlagu“.

BREND

torte“ i neophodni su kao ‘dopuna’ osnovnih aktivnosti i kao „mogući presjek stanja u ‘stvarima’ savremene umjetnosti“.

Reditelj Janko Ljumović smatra da festivali u Crnoj Gori ne stvaraju degradaciju. On ocjenjuje da je važan afirmacioni faktor i da više ne treba pričati o kulturnoj politici, već ona treba da se desi. Prema ocjeni teatrologa i pozorišnog kritičara Aleksandra Saše Milosavljevića, festivali afirmišu teatar, dok teatrolog i dramski pisac Marko Kovačević smatra da bi alternativna kultura osvježila festivalove. Reditelj Blagota Eraković je zamjerio što u Crnoj Gori nijedan festival ne prezentuje studentsku umjetnost i pored toga što na Cetinju postoje tri akademije umjetnosti. Stav prof. dr Siniše Jelušića je da festivali imaju potencijalnu ulogu univerziteta, jer su mjesta otvorenog dijaloga i to je njihovo bogatstvo. Prof. dr Radostlav Lazić je ukazao na izuzetnu važnost povezanosti festivala sa institucijama. On je označio kao dobar primjer upravo Festival u „Nikšićkom pozorištu“, dok je paradoksalnim ocijenio to što u Budvanskom gradu teatru ne učestvuje Crnogorsko narodno pozorište kao nacionalna institucija.

Promovisana knjiga „Traktat o glumi“ prof. dr Radoslava Lazića

Riznica

U okviru off programa „Međunarodnog festivala glumca Nikšić 2008“ u hotelu „Onogošt“ promovisana je knjiga „Traktat o glumi“ prof. dr Radoslava Lazića. O knjizi su govorili reditelj Blagota Eraković, profesor Zoran Koprivica, glumica i reditelj Senka Petrović i Olga Nikolajevna Ananskih, prvakinja „Teatra Vasiljev“ iz Moskve.

Skrećući pažnju na bogatstvo naučnog opusa Lazića, reditelj Blagota Eraković je rekao da je „Traktat o glumi“ riznica južnoslovenske teatarske scene. „Imam čvrsto obećanje profesora Lazića da će njegova knjiga o svjetskim glumcima biti dogodine promovisana“, rekao je Eraković.

Prema analitičkoj procjeni glumice Senke Petrović „Traktat o glumi“ je dragulj jugoslovenske teatrologije.

„On je ovom knjigom izgradio naučnu umjetnost – umjetnost postavljanja pitanja. Stoga je ovo dragocjeno štivo ujedno i udžbenik za mlade generacije, a podsjetnik za starije. Knjiga je zanosna i opijajuća“ – smatra Petrovićevo. Prema ocjeni profesora Zorana Koprivice, Lazićeva nova knjiga o glumi predstavlja krunu estetskog sagledavanja jedine žive umjetnosti, ali i apotezu glume u njenom

južnoslovenske scene

istinosnom predstavljanju od strane onih, koji su u njih utkali svoj credo i svoje svekoliko umjetničko biće. Težište knjige je na samim pitanjima, kaže Koprivica i naglašava da ona svojim formalnim sklopom podstiče kreativno razmišljanje. Dekan Fakulteta dramskih umjetnosti na Cetinju Siniša Jelušić, „traktat“ vidi kao pedagoško-humanistički uzor u oblasti teatrologije. Olga Anaskih je u svojoj analitici prezentovala specifična teoretska istraživanja i teze vezane za refleksiju fenomena glume.

„U knjizi Traktat o glumi sabrani su moji estetički razgovori s glumcima sa južnoslovenskog pozorišnog prostora, predstavnicima različitih generacija, koji su obilježili vrhunske domete glumačke umjetnosti u drugoj polovini XX vijeka, kao i onih koji sada žive i rade u novonastalim državama bliskih teatarskih kultura i srodnih umjetničkih iskustava.

Njihova estetička svjedočanstva o glumi su argumenti za jednu pregolemu teoriju glume u XX vijeku i na početku XXI stol-

jeća na južnoslovenskom dramskom prostoru“, kazao je profesor Lazić za časopis „Pozorište“.

Profesor dr Lazić je poznati reditelj, estetičar i dramski pedagog. Do sada je objavio tridesetak knjiga iz oblasti estetike, dramskih umjetnosti, pozorišta, filma, radija, televizije, lutkarstva, opere i baleta.

Kao reditelj, realizovao je pedesetak dramskih djela i oko stotinu dokumentarnih filmova.

Najveći dio svog rada Lazić posvećuje pedagogiji dramske umjetnosti. Angažovan je kao redovni i vanredni profesor na Fakultetima dramskih umjetnosti južnoslovenskih prostora, ali i u drugim djelovima Evrope. Iz njegove naučne odgovornosti izašlo je oko tridesetak magistarskih i doktorskih disertacija. Na Filozofskom fakultetu u Nikšiću promovisana je tih dana još jedna knjiga profesora Lazića – „Propedeutika lutkarstva“.

Riječ više: prof.dr Radoslav Lazić o glumi i teatrologiji

Glumac je

(Traktat o glumi posvećujem, s divljenjem, ljubavlju i odanošću glumcima, istinskim dvojnicima teatra i teatarske umetnosti , u potrazi za estetikom glume, u čemu su nezaobilazna umjetnička svjedočanstva umjetnika o umjetnosti, glumaca o glumi. ...Glumac je činodejstvenik magije teatra).

Gluma je jedina živa umjetnost. Bez obzira gdje se ostvarivala, bilo na dramskoj sceni, muzičkom, plesnom teatru, u kabareu, na lutarskoj sceni, filmu, radiju, televiziji, glumac je hipokrites, jokulator, igrač, akter, aktant, predstavljač, izvođač, komedijant, performer, protagonist dramskog, muzičkog, plesnog, animiranog izražavanja. Glas i tijelo glumca nosioči su svih izražajnih konstituenta umjetnosti glume, predstavljanja, ili kako je na kraju zaključio Ježi Grotovski, performing-arts, performance. Nauku o teatru - teatrologiju konstituišu: teorijska dramaturgija, istorija pozorišta, estetika teatra i teorija i metodologija teatroloških istraživanja (Nikola Batušić, Uvod u teatrologiju, 1991). Potrebna su posebna istraživanja estetike glume, režije, scenskog vremena/prostora. Specijalna heuristička i hermeneutička metodologija teatrologije zaslužuju promovisanje stručne katedre i predmeta naučnih istraživanja glume, kojima bi, svakako, trebalo pridodati teatrološke studije dramske pozorišne i filmske kritike i kritike medija. Gluma, središnja dramska disciplina još uvek traga za sopstvenom

estetikom, istorijom i teorijom glumstva kao umjetnosti. Estetika teatra ima za predmet istraživanja misli o glumi, režiji, scenskom vremenu/prostoru, idejno-estetskoj osnovi predstave, scenografiji, kostimografiji, scenskoj muzici, svjetlu, kritičkom prosuđivanju, recepciji publike... Estetika pozorišta traga za argumentima teorije predstave i predstavljačkih umjetnosti. Dva i po milenijuma istorija i teorija drame i dramaturgije su nadmoćni predmet naučnih istraživanja u odnosu na glumu, režiju, scenski vremena/prostor, kao kritičku recepciju predstavljačkih umjetnosti i fenomen dramske publike, kao nezaobilaznog konstituenta jedine žive predstavljačke umjetnosti dramske predstave, muzičkog teatra ili baletskog, plesnog, koreoteatra i drugih scenskih upozorenja, kao i audio-vizuelnih, muzičkih, eksperimentalnih izvođenja...

Estetiku glume treba razumjeti kao sumu znanja, umjerenja, osjećanja koja karakterišu glumu kao procesualnu umjetnost u vremenu i prostoru. Gluma je u istinu Work in Progress – djelo u nastajanju.

činodejstvenik magije teatra

Gluma postoji samo jedanput. Od svih slava glumčeva slava je najprolaznija (Kami, Mit o Sizifu). Suština glume isčeza u sferi doživljaja teatarskog efemernog neponovljivog predstavljačkog, reprezentativnog čina. GLUMA POSTOJI SAMO U BIĆU GLUMCA.

Otac moderne estetike A.G.Baumgarten (1714-1762) nazvao je estetiku naukom o osjećanjima lijepog i umjetničkog o ukusu, o uobrazili, o subjektivnosti, o primjenjenoj nauci na području lijepog.

Estetika glume je teatrološka disciplina, ima za predmet mišljenje i prosuđivanje, komentare i svedočanstva o glumačkim formativnim procesima u stvaranju dramske umjetničke predstave, uloge, zadatka, funkcije i kreacije personе dramatis, njenog značenja i smisla u ostvarenom scenskom djelu, teatarskoj umjetničkoj predstavi.

Treba se sjetiti još jednom Artoa koji kaže: - Ako sam pjesnik ili glumac, nijesam to da bih pisao ili deklamovao pjesme, već da bi ih živio. Glumac je jedino biće koji sopstveno postojanje ugrađuje u postojanje dramske uloge, a samim tim u postojanje teatarske predstave. Gluma je smisleno oblikovanje osjećajnosti i dramske radnje na sceni. Reditelj je dvojnik glumčev ili obrnuto, a pisac je dvojnik obojici. Gledalac je dvojnik sve trojici. Arto je još jednom u pravu kada teatar imenuje dvojnikom života i umjetnosti. Dejan Mijač je jednom izjavio: „ Ja sam reditelj glume. Tako čini svaki istinski reditelj glumačkog oblikovanja u stvaranju scenske umjetničke predstave u kojoj su glumac i uloga biće teatra”...

Festival iz novinarskog pera

Vještina i umjetnost

Gojko Knežević (Pobjeda)

„Ako su šest od sedam viđenih predstava (izuzev "Zapisa iz nevremena" kojom je, čini mi se, (ne)hotično narušena univerzalnost) prvorazredni doživljaji, onda je, bez sumnje, izbor za Festival glumca vrijedan poštovanja i za svaku pohvalu. Jer, privilegija je vidjeti interpretaciju Zijaha Sokolovića Čehovljeve jednočinke „Medvjed“, Milana Gutovića u ulozi maestra ili, na primjer, neviđenu partnersku igru Nataše Ninković i Dragana Petrovića „U lovu na bubašvabe“, predstavi kojom je ambiciozno najavljen dolazak velikog reditelja, mladog Veljka Mićunovića. Dragocjenost manifestacije su, svakako, i vrlo sadržajni okrugli stolovi kritike i simpozijumi o savremenoj pozorišnoj sceni i festivalima u Crnoj Gori.“

Anka Perović Radović
(Radio Crne Gore)

„Predstave koje su se smjenjivale na Sceni 213 pokazale su svu vještina i u mjetnost glume, što je, uostalom, i bio naum selektora Blaže Erakovića. Akteri predstava kroz različite pozorišne žanrove publici su darivali sjajne glumačke kreacije i žiriju nametnuli nimalo lak zadatak. Vrijedan dio ove profilisane pozorišne manifestacije su okrugli stolovi i simpozijumi čije su analitične i počesto polemične rasprave, kako neko primijeti, prava mala nauka... Sve čestitke 'Nikšićkom pozorištu', koje je pokazalo da se dobrom organizacijom i nevelikim novcem može upriličiti manifestacija koja služi na čast Nikšiću i Crnoj Gori.“

slume

Ljubica Milićević
(MINA; Radio Montena)

„Veoma me veseli što sam u prilici da i ove godine ispratim, i doživim sve ono što je na programu 'Međunarodnog festivala glumca' u Nikšiću. Atmosfera je dobra, energija pozitivna, program uzbudljiv – od iščekivanja da predstava počne, do dinamičnih rasprava na okruglim stolovima, zanimljivim komentarima u holovima, na ulici, u kafeu... Već zamišljam naredni Festival u novom prostoru, jer je izgradnju pozorišnog hrama najavila lokalna vlast. Nikšiću je to potrebno i to zasljužuje.“

Sonja Vujadinović
(RTV Nišić)

„Objašnjenje prije napisanog – ukoliko se čitaocima ove impresije učini da njome dominiraju bombastični izrazi i prejake riječi, biće u pravu. Ali, one su i iskrene. Znam to, jer me ovaj Festival naučio da iskreno volim pozorište, da shvatim da je pozornica poseban svijet, moćan da u dnevni udjene savremeni. Otuda sve pohvale Festivalu i pored nedostataka koje ne želim da sakrijem, već hoću da im prepostavim značaj manifestacije. 'Međunarodni festival glumca' u takmičarskom i pratećem programu, bio je Festival i ničim nije umanjio smisao te odrednice kao kvaliteta kulturne scene Crne Gore. Ali je uveličao kulturu i uživio Nikšić. Rekl su to učesnici, publika, kritičari, estetičari, teatrolozi, glumci, reditelji, dramaturzi... I to je njegov najveći kvalitet – prisustvo pozorišnika iz svih krajeva ex Jugoslavije, a to prisustvo značilo je dijalog! A publika? Nije bila festivalska, već pozorišna koja voli ovaj festival, cijeni 'Nikšićko pozorište' i traži zgradu za pozorište, ili konačno priliku da pozorišno posmatra pozorište! Sada je jasno da je i 'Međunarodni festival glumca' činilac koji će Nikšiću donijeti pozorište, ma kako to izgledalo paradoksalno. Da je samo to – bilo bi dosta!“

**Svetlana Kustudić
(Republika)**

„Međunarodni festival glumca Nikšić 2008“ je i ove godine opravdao očekivanja, a aplauzi još u toku predstava su najbolje pokazali kvalitet predstava i umjeće glumaca. Festival glumca tako je još jednom pokazao da nikšićka publika prepoznaće kvalitet i da su neophodna kulturna dešavanja ove vrste u cilju kulturnog i duhovnog uzdizanja. U prepunoj sali glumci su svake večeri uvodili ljubitelje pozorišta u neke druge dimenzije vremena i prostora, i vještom glumom slikovito prikazivali vrijeme prošlo ali i sadašnje, oscilirajući od smijeha do suza realnosti.

Organizator Festivala, 'Nikšićko pozorište', i ovog puta je uspjelo da na malom prostoru organizuje veliki događaj - a odabirom tema izvodača pokazalo da je u potpunosti kompetentno i sposobno da organizuje najveće kulturne događaje. Nadam se, da će se sljedeće godine 'Međunarodni festival glumca' organizovati u novoj sali, svojoj kući, koja će biti dovoljno velika da otvorи vrata za sve ljubitelje pozorišne umjetnosti".

Sladan Blagojević (Vijesti)

„... Izbor komada bio je omeđen činjenicom da Nikšićko pozorište koristi sindikalni kongresni centar, nazvan Scena 213, što je dopustilo da još jednom bude održan festival malih pozorišnih formi. Male forme pod lupu stavljuju upravo glumce, njihov jezik, scenski govor, pokret, igru, pjesmu, gestikulaciju, mimiku, pantomimu, energiju koju ostavljaju na sceni. Iskusni, ali i mladi glumci sa prostora bivše Jugoslavije, pokazali su mnogo toga, ali glumačku magiju pod Trebesom možemo očekivati tek naredne godine, kada se (i ako se) napravi pozorišna zgrada. Dok se to dogodi valja dobro iskoristiti prednosti koje donosi festival, kao što su poređenje sa drugima i uviđanje svih slabosti u produkciji predstava Nikšićkog pozorišta kako bi se, kao prošle godine komadom "Siroti mali hrčki", približili ili izjednačili sa repertoarima iz okruženja. Festival je, pored jačanja organizacionih mogućnosti Nikšićkog pozorišta, koristan za razvoj kritike, a u buduće, ukoliko zaživi inicijativa za pokretanje umjetničkih radionica sa Fakultetom dramskih umjetnosti sa Cetinja, za same studente glume, dramaturgije, produkcije, režije..."

Lidija Nikčević (Dan)

„Održavanjem 'Međunarodnog festivala glumca', Nikšić je postao jedan od centara kvalitetnih kulturnih dešavanja, ne samo u Crnoj Gori, već i u regionu. Ovogodišnji, treći Festival glumca je, sa sigurnošću se može reći, ne korak dalje, već iskorak pozorišnog života Nikšića, koji će za građansku tradiciju i kulturu biti od velikog značaja. Izbor predstava je odličan, organizacija izvanredna i po onome što se moglo čuti zadovoljen je ukus publike. No, ipak, da bi 'Nikšićko pozorište' odgovorilo izazovima savremene umjetnosti, neophodno je da ima svoj hram koji i zaslužuje, ali ne samo na papiru, kako za sada stvari stoje, već da četvrti Festival svim zajedno dočekamo u njemu.“

Reditelj Veljko Mićunović

Država shvata značaj kulture

"Pozorište" : Da li će se mladi i talentovani Veljko Mićunović, nakon završenih studija režije vratiti u svoju Crnu Goru?

Mićunović : Ja sam tu. Nijesam nikad ni odlazio. Zapravo, otprilike pola vremena provodim u Beogradu, a pola u Crnoj Gori. To, da li ću stalno biti u Crnoj Gori, zavisi od ponude. Trenutno imam dobre ponude u Beogradu, ali bih se vrlo rado vratio u Crnu Goru...

"Pozorište" : Koliko ovaj balkanski prostor pruža šansu mladim umjetnicima?

Mićunović : Mladim ljudima i samo mladim treba davati šansu. Istovremeno se mora misliti na neke druge stvari. Moraju se osnivati neka pozorišta mlađih, gdje će se ti ljudi iskazati, dokazati i pokazati. To je jedna veoma važna stvar,

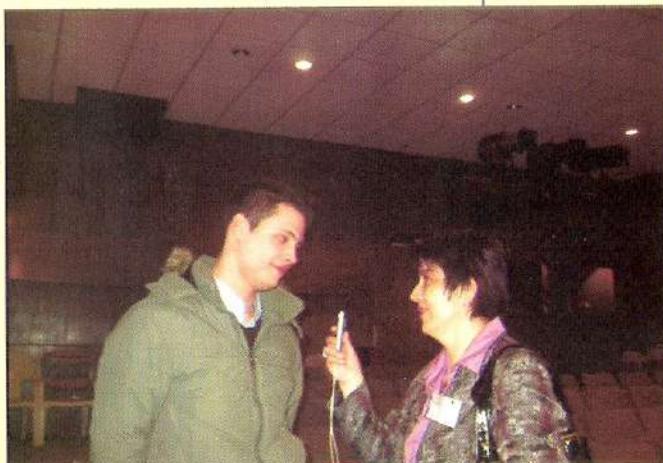
a u cijeloj priči treba da se pokrene inicijativa.

"Pozorište" : Vaš komentar na pozorišna i, uopšte, dešavanja u kulturi Crne Gore.

Mićunović : Meni je teško o tome da govorim, zato što nijesam zadovoljan u potpunosti. Često se pitam (jer to svakodnevno mogu da primijetim) : Zašto se u Podgorici dešavaju glavne stvari? Dešava se nešto i u Nikšiću, znam i u Titvu, a ostalo... Ostali gradovi su zaposobljeni! Je li to žive neki bolji ljudi u Podgorici, nego u drugim gradovima u Crnoj Gori? Ne, naprotiv. Sve bi trebalo da kreće iz početka i da svaki grad ima pozorište. Neki manje, a neki veće.

"Pozorište" : „Nikšićko pozorište“ i njegovo mjesto u društvu...

Mićunović : „Nikšićko pozorište“ mora imati ansambl i školovane glumce. U Crnoj Gori ima mnogo talentovanih glumaca - a nezaposlenih. Ne samo „Nikšićko pozorište“, već i druga pozorišta u našoj državi treba da obrate pažnju na te ljudе. Dajmo im šansu, zaposlimo ih. Tako se kreće, tako se prave veli-

Dragan Petrović Pele

SVE JE VEZANO ZA NOVAC

ki glumci i na kraju tako nastaju velika pozorišta...

"Pozorište" : Reforme u kulturi – nužnost i potreba...

Mićunović : Čini mi se da neke stvari, ipak, idu na bolje. Mislim da je država shvatila značaj kulture, kao prijeke potrebe društva. Imali smo, na žalost, to da je kultura u Crnoj Gori bila dosta zaposobljena. Ali, hajmo da se ne vraćamo u prošlost, već da idemo u nove pobjede, jer to Crna Gora zaslужuje, ima dosta potencijala-glumaca, reditelja, kniževnika, slikara, muzičara... Ne treba neka posebna pamet da bi se konstatovalo da u Crnoj Gori posljednjih decenija nije urađena nijedna reforma u kulturi.

Vidi se to po rezultatima. Sve je to nekako šturo... Onda znamo reći kako smo nerazvijena sredina. Mi jednostavno moramo krenuti naprijed i to je srž čitave priče. Država mora podžati ne samo institucije, nego i pojedince koji imaju sjajne ideje.

"Pozorište" : Pozorište u regionu danas...

Petrović : Pozorišta u regionu dijele istu sudbinu, jer država odvaja malo novca za pozorišta, što je šteta. Valjda će biti bolje, valjda se nadati. U takvoj situaciji dobro je što radimo. Neka nam ne zamjeri, naše je da kukamo, a država da nas uvažava ili ne. Za ovaj region je veoma bitno što su pozorišne kuće, nakon pokidanih veza ponovo uspostavile saradnju. Razmjenjujemo programe i iskustva. Festivali su, upravo, dio te saradnje. Ovaj nikšićki je specifičan, jer nema puno festivala u svijetu koji su posvećeni glumcu. Uglavnom su to festivali koji počivaju na konцепciji rediteljske postavke i načina čitanja djela.

"Pozorište" : Savremeni teatarski izraz...

Petrović : Alternativa živi u vremenu postmoderne. Možemo da pričamo što god hoćemo na tu temu i da budemo u pravu, svakako. Sve može ako se dokaže. U tom smislu svako novo čitanje, čak i klasične, je dobrodošlo. Ako se radi i ono što se radi funkcioniše, to je onda u redu. Ako nije živo – šta će nam!?

Nastavak na sljedećoj strani

Dragan Petrović Pele

"Pozorište": Gdje je Dragan Petrović Pele trenutno angažovan?

Petrović: Na Fakultetu dramskih umjetnosti prevashodno. Igram u beogradskim pozorištima. Zaokružio sam potpuno sliku o sebi, dakle, i u školi sam i u umjetnosti...

"Pozorište": Elektronski mediji, glumac i pozorište...

Petrović: Odgovor na to Vaše pitanje glasi: Sve je na kraju vezano za novac! Ne možete da živite bez materijalnih nadležnosti. Televizija je za glumca negdje nužno zlo, a negdje izazov. Teško je naći pravu mjeru kada imate puno ponuda. Neki ljudi su napustili

potpuno pozorište, posvetili smo se televiziji, a neki pokušavaju da nađu kompromis između ta dva medija, daju se malo pozorištu, malo televiziji, pa ko duže izdrži. Nije lako, treba stići na sve strane. Negdje je nestala srednja generacija glumaca. Nastala je neka rupa... Na žalost, iz te srednje generacije mnogi glumci nijesu među živima, a neki su nestali u izmaglici života. Nije nas puno ostalo. Sve se vrti oko trideset – četrdeset ljudi. Na svu sreću stigli su mladi glumci...

"Pozorište": Vaš pedagoški pristup pozorištu...

Petrović: Prvo se sa studentima dogovorim da sve treba racionalizovati, pa se onda baviti sobom. Nove generacije su stasale na drugačijim osnovama nego mi. Oni, uglavnom, ništa nijesu čitali, upućeni su samo na televiziju. To su neke „spotovske“ generacije. Ovo ne kažem u lošem kontekstu, ali zanemarili su vrlo važan dio, a to je proces introspekcije, dijaloga sa samim sobom i razmišljanja – ko su, šta su i odakle dolaze, prosti šta nose u sebi, šta su naslijedili. Mladi ljudi i pozorište... Mijenja se tržište, sve se mijenja. Pristup toj temi je potpuno drugačiji prije trideset godina. Škola je tu da ih uči i obrazuje, pa onda - 'ajte u život. Snadi se kako znaš i umiješ. Onoliko koliko vrijediš toliko će te i biti. Šta to sve povlači za sobom, to je neko drugo pitanje. Ja svojim studentima pomažem da razviju svoj dar i ne formiram im ličnost. Oni su svoji i ne treba da budu moji svjedoci.

Fragmenti sa press konferencije Zijaha Sokolovića

Umjetnik se mora okrenuti umjetnosti

...Kako je nastala jednočinka „Medvjed“?

Sokolović: „Živjeći u inostranstvu pokušao sam da uhvatim korak sa kapitalizmom, ali sam bio kao čovjek koji ulazi u čamac, jednom nogom na obali, a drugom na čamcu koji nije vezan. Ta neka muka da će ostati i postati građanin Zapada, a da nikad više neće biti umjetnik kakav sam bio i želio da budem, natjerala me je da napravim nešto za moju dušu, nešto ekstremno... I onda sam se odlučio za Čehova. Ta atmosfera bila je bliska životu koji sam i prije započinjao, ali i sad. Čehov je jedan vrlo duhovit pisac i ta mi se ideja vrlo dopala i krenuo sam da ga radim...“

morali da nađemo muzičku temu što je osnova za predstavu. Postavili smo sebi zadatak da se Čehov muzikom izrazi kroz realizam, jednostavnost ali i tragičnost, i to sve u nekoj romantičnosti i duhovitosti. Kada smo postavili muzičku temu, krenuli smo u razradu teksta. Išli smo od celine do celine...“

„Medvjed“ je rađen u deset slika.

Sokolović: ... „U prve tri slike mene nema. Imamo jedan instrument i onda se sve to zajedno pretvoriti u muziku. To je jedan apstraktan korak, ali dok se ne odlučite da krenete u umjetnost i okrenete leđa realnosti to se ne može sagledati. Mislim da se umjetnik mora okrenuti umjetnosti i zaboraviti realnost. Tada nastupa istraživanje, pa ko ga razumije. To je cijena vremena u kojem živimo. U trećoj slici se pojavljujem ja, uzimam funkciju, počinjem da izlazim iz koda glumca, ali opet se okrećem prema njemu, a muzičari se u pojedinim segmentima okreću glumi“.

Sa Trpimijem Jurkićem

Teatar zabave

Pozorište: ... MONODRAMA U SAVREMENOM TEATRU...

Jurkić: Je, glumac je osnov kazališta, ali mi glumci znamo, zapravo ljudi iz teatra znaju reći kako je monodrama jedno svojevrsno teatarsko, glumačko samoubojstvo. Drama kao takva je sukob, a za sukob su uvijek potrebni najmanje dvoje. Kada čovjek sebe dovede u situaciju da to radi sam i da onda sam pokuša stvoriti nekakav sukob koji će stvoriti dramu, onda je to utoliko teže i onda to može biti glumačko samoubojstvo. Glumac i glumačka vještina je sigurno osnov teatra. Utoliko je onda i monodrama zanimljivija, jer je glumac onda u poziciji da sa svim svojim habitusom i svojim znanjima i mogućnostima stvari najdivniju čaroliju koja danas postoji i koja je ikad postojala, a to je teatar. Ovo je moj prvi susret sa monodramom i možda je nikada ne bih napravio da nije bilo don Branka Sbutege. Meni je on dovoljan razlog za predstavu, a ne moja želja da nešto sam odigram na sceni.

40.

Pozorište: Vi ste izabrali tekstove iz knjige „Zapis i NEVREMENA“, a ujedno igrate u istoimenom komadu. Koliko je to izazov, a koliko teret za jednog umjetnika?

Jurkić: Dobrom glumcu je uvijek potrebno „treće oko“ koje će ga promatrati, voditi i trasirati puteve koje on nije u mogućnosti vidjeti kada je sam na sceni. Međutim, to što sam ja radio na ovoj predstavi čak ne bih mogao nazvati režijom, u pravom smislu te riječi. Od prvog trenutka zanimala me je misao, rečenica, duh don Branka Sbutege koji je na mene snažno djelovao i koji sam želio prenijeti posredstvom teatra drugim ljudima. Ova predstava se, čak, ne bi mogla zvati monodrama. Ja sam je nazvao u nekom podnaslovu dokumentarna monodrama. To nije pravi kazališni rad. Pokušao sam to obojiti sa nekim drugim kazališnim sredstvima, kao što su muzika, video zapisi koji se pojavljuju tokom predstave. Najvažnije mi je bilo da ja na pravi način iz sebe, iz

mrtav teatar

svog stava prenesem to što je taj čovjek govorio publici. Sve ostale priče o glumačkoj izražajnosti, ove i one vrste su manje važne. Dakle, važno mi je da misao i taj duh želim prenijeti publici, da publika bude dirnuta tim što čuje i da dirnuta ode sa te predstave. To doživljavam svaki put iznova i to mi je zaista jedno divno kazališno i glumačko iskustvo.

Pozorište: ...Pozorište u Hrvatskoj i okruženju...

Jurkić: ... Mislim da se u kulturu u ovom regionu ulaže veoma malo, a tu sudbinu dijeli i teatar. Živimo u jednom vremenu koje sve doživljava površno i kojem kazalište ne treba u pravom smislu. Okrećemo se pogrešnim stvarima koje traže manje angažmana od nas kao ljudi u svakom mogućem segmentu, a na taj način teatar biva umanjen. Dakle, ako teatar postane zabava i

vrsta estrade, onda je to mrtav teatar i teatar koji nije ono što bi trebao biti. To je ono što mene kao glumca muči. Živimo u takvom svijetu i to svakodnevno sve više i više vidim. Teško je danas baviti se teatrom, baviti se riječju koja izaziva. Nas jednostavno izazovi kao što je teatar ne zanimaju. Zanimaju nas sapunice, skandali, najniže moguće vrste, u kojima mislimo o drugima, da ne bi smo mislili o sebi..."

41.

Umjesto sjećanja – iz pera Slobodana Jokovića

U slavu teatra

Tih godina davnih, bili smo zaljubljeni u pozorište i Branku Crnomarković. Nikada nijesmo vidjeli ljepšu glumicu, niti ljepšu pozorišnu salu, a bili smo djeca. Nedavno, boraveći u Šapcu družio sam se sa pomenutom lijepom gospodom, a ona mi je skromno odgovorila: „Pola Nikšićanki je bilo ljepše od mene“. Prođoh jutros nikšićkim korzoom, prisjetih se ovih Brankinih riječi i počeh da zagledam Nikšićanke. Branka je bila u pravu, ne znam jesu li bile ljepše od nje, ali su baš ljepje.

Među tim ljepim Nikšićankama, živjelo je sredinom prošlog vijeka i pravo, i dobro pozorište. I danas mi ponekad gospođa Marija Crnbori, kada je sretnen na beogradskim ulicama, kaže da će joj zauvijek ostati u sjećanju gostovanje sa „Jugoslovenskim dramskim pozorištem“ negdje krajem pedesetih godina u Nikšiću. Ostali smo i dan duže, publika je bila sjajna, a još mi je pred očima lik prelijepog i prepametnog upravnika „Nikšićkog pozorišta“. Nama se svidala Branka Crnomarković, a Mariji Crnbori upravnik „Nikšićkog pozorišta“ gospodin Veljko Šakotić.

U toj predivnoj pozorišnoj dvorani, koje na žalost više nema, a ličila je na som-

borsko ili splitsko pozorište, igrali su glumci iz svih krajeva nekadašnje Jugoslavije. Osnova je, ipak, bila domaća. Lako je i u to vrijeme dopuniti ansambl pravim glumcima, ako već u njemu igraju Nikšićani: Veljko Mandić, Anda Nikolić, Miloš Jeknić, Stevo Matović, Drago Malović, Petar Perišić... i ako su u njemu počeli tada mlađani Petar Baničević i Vlado Popović. Nijesu mogli igrati po pet uloga odjednom, pa je mudri gospodin Šakotić doveo prave ljudе: Milana Spasojevića, sa njegovom čerkom Nedom, Dragog Jelačića, neponovljivog komičara, sjajni bračni par Lenu i Miha Politeo, Sabriju Bisera, Iliju Ivezića, Miru Greć... a odnekud se vratio naš čuveni knez – Radoman Kontić. Igrali su svjetski, bilo da je u pitanju naš ili svjetski repertoar. Imali su mnogo dobre publike i sa uspjehom gostovali po cijeloj Jugoslaviji.

Nikada dva dobra ne idu zajedno! Sjetio se neko jednog dana da bi od prelijepog pozorišta mogao da napravi sindikalnu salu, ostavio scenu, a kao grubi drvosječa posjekao lože i stubove, uništio glamur i luksuz. Bio je to znak da je „obnova i izgradnja“ ušla u teatar. Rasuli su se i glumci i za „Nikšićko pozorište“ tada je počeo da

važi jedan naslov drame Mirka Kovača „Osipate se polako Vaša Visosti“.

Danas ne bismo slavili godišnjice i festivala da nije jedan dugačak period u nestanku profesionalnog pozorišta premostio „Dramski studio“ Centra za kulturu u Nikšiću. Bio je to skup mladih pozorišnih entuzijasta koji su u Nikšiću izvršili istorijsku kulturnu misiju.

Danas, slava Bogu postoji „Nikšićko pozorište“, a sa najvišeg gradskog mjeseta obećaše da će dogodine useliti u novu pozorišnu zgradu. I ja im vjerujem.

Pozorište, festivali, glumci, reditelji, scenografi, kostimografi, šminker i garderoberi, vlasuljari, električari, tonci i scenski radnici znače da je danas „Nikšićko pozorište“ punoljetno i da će uskoro prestići ono iz dana moje mladosti.

Da biste vjerovali u ovo što sam napisao dosad, moraću vam priznati nešto na kraju: ja sam nekada više volio Branku Crnomarković, nego pozorište.

Izložba slika Duška Radovića

teatra

Rapsodija u bijelom

U okviru pratećeg dijela programa „Međunarodnog festivala glumca“ u hotelu „Onogošt“ je otvorena samostalna izložba slika podgoričkog slikara Duška Radovića.

Radović se nikšićkoj publici predstavio sa dvadesetak ulja na platnu. On je poznat u svijetu slikarstva po osobrenom izrazu, jer od 1997. godine isključivo slika bijelom bojom. Radovićeve „bijele“ slike publike u Evropi je prvi put vidjela prije nekoliko godina i to na izložbi u nekadašnjem „Jugoslovenskom centru“ u Parizu, gdje je naišao na nesvakidašnje interesovanje kritike, pa je ubrzo uslijedila u pariškoj galeriji Entemonde. U međuvremenu je izlagao još dva puta u inozemstvu – u Solunu i na Kritu. Ovih dana Radović će izlagati svoje radove u Madridu.

Ciklus „bijelih“ slika dijeli se u četiri faze. Prva je ciklus u bijelom, druga je svjetlost – ravnoteža, treća je bijela ikona i četvrta svjetlost. Radović je rođen u Plužinama, a diplomirao je na Pedagoškoj likovnoj akademiji u Nikšiću.